

Obnova lesů po kůrovcové kalamitě a Národní plán obnovy

Bezprecedentní kůrovcová kalamita v roce 2020 zpomalila svůj nárůst, objemy kůrovcových těžeb (22 mil. m³) i celkově napadeného množství stromů (25 mil. m³) byly ovšem opět rekordní. Podle údajů Ústavu pro hospodářskou úpravu lesů byly od roku 2016 vykáceny lesní porosty na téměř 150.000 ha, přičemž v některých regionech šlo o zásadní úbytek celkové plochy lesů.

Jak ukazují výsledky mezinárodní konference Forest Future (<https://www.vulhm.cz/dusledky-kurovcove-kalamity-na-budoucnost-lesnictvi-ve-stredni-evrope/>) i celostátního semináře Lesní ochranné služby (<https://www.vulhm.cz/seminar-los-2021/>), úspěšná obnova lesů na kalamitních holinách je prioritním problémem, který současné lesní hospodářství musí řešit.

Jedním z nástrojů, který by měl obnově lesů pomoci, je vznikající Národní plán obnovy po covidové pandemii, v němž může Česká republika čerpat z fondů EU do roku 2026 až 192 mld. korun. Obnova lesů na kalamitních holinách spadá do tzv. „zelené transformace“, jejíž minimální podíl na celkových výdajích Národního plánu obnovy je 37 %, pro investici do budování lesů odolných vůči klimatické změně by mělo být vyhrazeno přes 8,5 mld. Kč.

Lesní ekosystémy mají nezastupitelnou roli v reakci na změnu klimatu. Představují významný nástroj pro snižování dopadů změny klimatu díky své schopnosti pohlcovat CO₂, vlivu na koloběh vody a působení na ochlazování krajiny. Ve svém současném stavu však lesy nedokáží tento potenciál plně naplňovat. Pro udržení či zvýšení schopností lesů snižovat dopady na probíhající změny klimatu je nutná jejich adaptace, jež by měla být dosažena především zvýšením jejich druhové, věkové, genetické a prostorové pestrosti. Ta povede zároveň ke zvýšení biodiverzity a stability lesních ekosystémů.

V tomto směru jsou snahy o obnovu stabilních lesů zcela v souladu se zněním Zelené dohody pro Evropu (Green Deal): „Lesní ekosystémy jsou v důsledku změny klimatu vystaveny rostoucímu tlaku. Je třeba zlepšit jak kvalitu, tak kvantitu plochy lesa EU, aby EU dosáhla neutrality z hlediska klimatu a zdravého životního prostředí. ... Hlavním cílem nové strategie EU v oblasti lesnictví bude účinné zalesňování a ochrana a obnova lesů v Evropě, které pomohou zvyšovat absorpci CO₂, snižovat výskyt a rozsah lesních požárů a podpoří biohospodářství při plném zohlednění ekologických zásad příznivých pro biologickou rozmanitost.“

Cíl aktivní obnovy lesů odolných vůči klimatické změně je zakotven v řadě národních koncepcí a strategií, jako je např. Národní akční plán pro přizpůsobení se změně klimatu či Koncepce státní lesnické politiky do roku 2035 a postupně je promítán do legislativních nástrojů. Bude nepochybně i jedním ze zásadních bodů vznikající lesnické strategie EU.

Pro pozitivní změnu našich lesů je nutný aktivní přístup lesních hospodářů, který je nutno podporovat legislativními i finančními prostředky. V příhodných podmínkách je pochopitelně vhodné pracovat i se sukcesními stadii obnovy lesa, pro obnovu velkoplošných holin po kůrovcových těžbách to však není širou použitelný koncept. Neobhospodařování a bezzásahovost by v řadě případů vedly k oddálení vzniku funkčních porostů poskytujících požadované služby, jako je sekvestrace uhlíku, ochrana proti erozi či naplňování hydrické funkce. Efektivním způsobem obnovy kalamitních holin je využití přírodních procesů v kombinované obnově lesa (umělá i přirozená obnova), při které lze aktivně upravovat druhovou skladbu a tím zvyšovat potenciální adaptaci nově vznikajících porostů.

tel.: 606 601 145 www.tegro.cz

Prodáme plemenné býky z letošních výběru
ABERDEEN ANUS
TEGRO
TEGRO Těšenov

Zvolený poměr přirozené a umělé obnovy a cílových a přípravných dřevin musí vycházet z konkrétních přírodních a porostních podmínek. Na závěr dodává doc. Ing. Vít Šrámek, Ph.D., ředitel VÚLHM: „Pro vznik zdravých a odolných lesů je potřeba spojit vědecké poznatky s legislativními, ekonomickými a dalšími motivačními nástroji. Z tohoto důvodu velmi vítáme, že se podpora obnovy lesů s vhodnou druhovou a prostorovou skladbou promítne i do Národního programu obnovy, který tak bude vhodně doplňovat komplexní sadu opatření k zajištění existence pestřích a stabilních lesních ekosystémů.“

Autor: Jan Řezáč, tel: 724576008